प्रकाश आङ्देम्बेको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्वको अध्ययन तथा विश्लेषण

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत,
नेपाली विभाग महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस इलामको स्नातकोत्तर तह
दोस्रो वर्षको नेपाली विषयको दसौं पत्रको
प्रयोजनका लागि प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी

रामचन्द्र फुयल
परीक्षा रोल नं. १००४१ (वि.सं. २०६५ सन् २००९)
त्रि.वि.वि. द.नं. ४११४-९१
महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस, इलाम
नेपाली विभाग

२०६८

कृतज्ञता-ज्ञापन

प्रस्तुत शोधपत्र मैले त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस इलामको नेपाली विभाग स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको दशौं पत्रको प्रयोजनका लागि आदरणीय गुरु श्री रोमनाथ आचार्यज्यूको कुशल निर्देशनमा तयार पारेको हुँ । विविध व्यस्तताका बीच मलाई आफ्नो अमूल्य समय दिई सजग र सचेत गराई समुचित मार्ग निर्देशन गरिदिनु हुने शोध निर्देशक श्रद्धेय गुरूलाई हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

आफ्नो कार्य व्यस्तताको बाबजुद पनि पर्याप्त समय दिई शोध प्रस्तावलाई स्वीकृति प्रदान गरी प्रतिवेदन तयार गर्नका लागि सही मार्गदर्शन गर्नुहुने विभागीय प्रमुख श्री बुद्धिप्रसाद घिमिरेज्यूप्रति कृतज्ञ छु । शोधपत्र तयारीका क्रममा सहयोग गर्दै शीघ्रताको निम्ति प्रेरणा दिनुहुने महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस इलामका गुरूहरूप्रति शब्दश्रद्धा व्यक्त गर्दछु । आफ्नो कार्यथलो श्री सरस्वती उ.मा.वि. लक्ष्मीपुर इलामका प्रधानाध्यापक राजेन्द्र अधिकारी लगायत सम्पूर्ण गुरू तथा सहकर्मी मित्रहरूले शोधपत्र तयारका लागि दिनुभएको हौसलाप्रति कृतज्ञ छु

आफ्नो कार्य व्यस्तताका बीचमा पनि समय उपलब्ध गराई आवश्यक सामग्री र सल्लाह सुझाव तथा आफ्ना पुस्तक उपलब्ध गराई सहयोग गर्नुभएकोमा साहित्यकार प्रकाश आङ्देम्बेप्रति ह्रिदयदेखि नै म आभारी छु । त्यस्तै सामग्री सङ्कलनको क्रममा सहयोग पुऱ्याउने साहित्यकार खालिङ, वन्दना तथा सम्बद्ध साहित्यिक व्यक्तित्वहरूलाई ह्रिदयदेखि नै हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

मलाई सधैं सुमार्ग देखाउँदै आइपर्ने विविध अप्ठ्यारा र कठिनाइहरूको सामना गर्दै सानै उमेरदेखि पढ्नका लागि प्रेरणा, समय र आर्थिक स्रोत प्रदान गर्नुहुने श्रद्धेय पितामाता होमनाथ फूयल र दुर्गाकुमारी फूयल लगायत मेरो अध्ययन कार्यलाई सहयोग र प्रेरणा प्रदान गर्नुहुने दाजु भाउजु दिलनाथ फूयल, कमला फूयल, दामोदर फूयल नर्वदा फूयल, विष्णु फूयल सुनिता फूयल साथै बहिनी तिलोत्तमा फूयल र ज्वाइ विशु सापकोटाप्रति आभार व्यक्त गर्दछु साथै शोधकार्य सफल बनाउन घरायसी वातावरणलाई सहज बनाई सहयोग पुऱ्याई दिएकोमा श्रीमती यमुना फूयल र छोरा आरोग्य फूयललाई पनि धन्यवाद

नदिइरहन सक्तिन । यस सोधपत्रलाई बडो मेहेनतका साथ टंकण गरी सहयोग गर्नुहुने मिलिस्टार इलामलाई हार्दिक कृतज्ञता प्रकट गर्दछु ।

रामचन्द्र फूयल
नेपाली विभाग
एम.ए. दोस्रो वर्ष
महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस इलाम

मितिः २०६८।१२।१०

शोधनिर्देशकको मन्तव्य

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत नेपाली विभाग महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस, इलामको स्नातकोत्तर तह, नेपाली विभाग दोस्रो वर्षका विद्यार्थी रामचन्द्र फूयलले **'प्रकाश आङ्देम्बेको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्वको अध्ययन तथा विश्लेषण'** शीर्षकको प्रस्तुत शोधपत्र मेरो निर्देशनमा परिश्रमपूर्वक तयार पार्नुभएको हो । निरन्तर प्रयत्नका साथ शोधखोज र अध्ययन गरी तयार पारिएको यस शोधपत्रप्रति म सन्तुष्ट छु । यो शोधपत्र आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि त्रिभुवन विश्वविद्यालय महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस, इलाम, नेपाली विभाग समक्ष पेश गरिएको छ ।

मितिः- २०६८।१२।२०

(रोमनाथ आचार्य)
शिक्षण सहायक
नेपाली विभाग
महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस,
इलाम

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्काय

नेपाली विभाग

महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस, इलाम

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्काय अन्तर्गत महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस, इलाम, स्नातकोत्तर तह, दोस्रो वर्षको नेपाली विषयको दशौं पत्रको प्रयोजनका लागि शोधार्थी रामचन्द्र फूयलद्वारा तयार गरिएको प्रस्तुत 'प्रकाश आङ्देम्बेको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्व अध्ययन तथा विश्लेषण' शीर्षकको शोधपत्रलाई सोही प्रयोजनका लागि स्वीकृत गरिएको छ ।

मूल्याङ्कन समिति

(............................)	(............................)	(............................)
(बुद्धिप्रसाद घिमिरे)	(होमनाथ सुवेदी)	(रोमनाथ आचार्य)
सह-प्राध्यापक,	सह-प्राध्यापक	शिक्षण सहायक
विभागीय प्रमुख	मेची बहुमुखी क्याम्पस	म.र.ब.क्याम्पस, इलाम
महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस	भद्रपुर, झापा	शोध निर्देशक
इलाम	बाह्य परीक्षक	

मिति २०६८।१२।२१

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्काय

नेपाली विभाग

महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस, इलाम

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिकशास्त्र सङ्काय अन्तर्गत महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस इलाम स्नातकोत्तर तह, दोस्रो वर्षको नेपाली विषयको दशौं पत्रको प्रयोजनका लागि शोधार्थी कमलबहादुर कार्कीद्वारा तयार गरिएको प्रस्तुत 'पौराणिक कथासङ्ग्रह 'पार्वती परिणय' को कृतिपरक अध्ययन एवम् विश्लेषण' शीर्षकको शोधपत्रलाई सोही प्रयोजनका लागि स्वीकृत गरिएको छ ।

मूल्याङ्कन समिति

(............................)	(............................)	(..........................)
(बुद्धिप्रसाद घिमिरे)	(होमनाथ सुवेदी)	(बुद्धिप्रसाद घिमिरे)
सह-प्राध्यापक,	सह-प्राध्यापक	सह-प्राध्यापक
विभागीय प्रमुख	मेची बहुमुखी क्याम्पस	म.र.ब.क्याम्पस, इलाम
महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस	भद्रपुर, झापा	शोध निर्देशक
इलाम	बाह्य परीक्षक	

मिति २०६८।१२।२१

सन्दर्भग्रन्थसूची

१. आङ्देम्बे, प्रकाश : **आजभोलि,** (२०५७) स्टार अफसेट प्रेस दमक, झापा

२. आङ्देम्बे, प्रकाश : **ग्यास च्याम्बरमा बुद्ध**, (२०६१) ग्राफिक्स प्वाइन्ट, विराटनगर

३. आङ्देम्बे, प्रकाश : **वेश्यासँग बिताएको एक साँझ,** (२०६४) मुक्त अभियान नेपाल

४. आङ्देम्बे, प्रकाश : **सृष्टि प्रलयको सङ्घारमा**, (२०६६) स्मृति प्रिटिङ्ग प्रेस नयाँबानेश्वर, काठमाण्डौं

५. आचार्य, कृष्णप्रसाद : **आधुनिक नेपाली कथा सैद्धान्तिक विश्लेषण**, (२०६३) दीक्षान्त पुस्तक भण्डार कीर्तिपुर

६. आचार्य, नरहरि र अन्य (सम्पा.) : **नेपाली कथा भाग -१,** (२०६५) आठौं संस्करण साझा प्रकाशन काठमाण्डौं

७. उपाध्याय, डा. केशवप्रसाद : **पूर्वीय साहित्य सिद्धान्त**, (२०६१) चौथो संस्करण साझा प्रकाशन, पुलचोक ललितपुर

८. ओझा, घनेन्द्र : **नेपाली गजलः सिद्धान्त र विवेचना**, (२०६७) बी.एन. पुस्तक संसार प्रा.लि. काठमाण्डौं

९. चापागाई, डा. नरेन्द्र : **नेपाली शब्दभण्डार,** (२०६४) दोस्रो संस्करण, श्याम पुस्तक भण्डार विराटनगर

१०. दाहाल, जनार्दन (सम्पा.) : **शुक्ला प्रवाह,** (२०६८) शुक्ला साहित्य सङ्गम तनहुँ

११. न्यौपाने, घनश्याम 'परिश्रमी' : **गजल सौन्दर्य मिमांसा,** (२०६४) सनसाइन आ.उ.मा.वि. रुपन्देही

१२. प्रसाई, नरेन्द्रराज : **नेपाली साहित्यका समालोचक र समालोचना**, (२०५७) एकता प्रकाशन, काठमाण्डौं

१३. प्रधान, कृष्णचन्द्र सिंह (सम्पा.) : **साझा समालोचना**, (२०५२० काठमाण्डौं

१४. बराल, कृष्णहरि : **संदृष्टि**, (२०५५) साझा प्रकाशन, ललितपुर

१५. बराल, कृष्णहरि : **गीतः सिद्धान्त र इतिहाँस,** (२०६०) विद्यार्थी पुस्तक भण्डार, काठमाण्डौं

१६. बराल, कृष्णहरि : **गजल सिद्धान्त र परम्परा,** (२०६४) साझा प्रकाशन ललितपुर

१७. बराल, टिकादत्त (सम्पा.) : **तत्समन नेपाली व्युत्पत्ति शब्दकोश**, (२०६८) विद्यार्थी प्रकाशन, काठमाण्डौं

१८. श्रेष्ठ, ईश्वरकुमार : **पूर्वीय एवम् पाश्चात्य साहित्य समालोचना : प्रमुख मान्यता, वाद र प्रणाली,** (२०६२) चौथो संस्करण साझा प्रकाशन ललितपुर

विषयसूची

परिच्छेद-एक : शोध परिचय

१ शोधपत्रको शीर्षक	१
१.२ शोध-प्रत्रको प्रयोजन	१
१.३ शोध विषय परिचय	१
१.४ समस्या कथन	२
१.५ शोधकार्यको उद्देश्य	२
१.६ पूर्वकार्यको समीक्षा	३
१.७ शोधकार्यको औचित्य र महत्व	४
१.८ अध्ययनको सीमाङ्कन	४
१.९ सामग्री सङ्कलन विधि	४
१.१० शोध-पत्रको रुपरेखा	५

परिच्छेद-दुई : प्रकाश आङ्देम्बेको जीवनी व्यक्तित्व र कृतित्वको अध्ययन

२.१ जन्म तथा बाल्यकाल	६
२.२ शिक्षादीक्षा	६
२.३ पारिवारिक तथा आर्थिक पृष्ठभूमि	७
२.४ वैवाहिक अवस्था	७
२.५ जीवन दर्शन	७
२.७ कला र साहित्यमा रूचि एवम् प्रेरणा	८
२.८ लेखन र प्रकाशनको प्रारम्भ	८

परिच्छेद-तीन : साहित्यकार प्रकाश आङ्देम्बेको व्यक्तित्व

३.१ व्यक्तित्वका प्रमुख पक्षहरू	११
३.१.१ साहित्येतर व्यक्तित्व	११
३.१.१.१ निजी शारीरिक कद	११
३.१.१.२ स्वभाव	१२
३.१.१.३ कला एवम् रङ्गकर्मी व्यक्तित्व	१२
३.१.१.४ समाजसेवी व्यक्तित्व	१३

३.१.१.५ रूचि १४
३.१.१.६ ईश्वर-अनीश्वरवादी धारणा १५
३.१.१.७ सैद्धान्तिक पक्ष १५
३.२ साहित्यिक व्यक्तित्वका पक्षहरू १६
३.२.१ गजलकार व्यक्तित्व १६
३.२.२ कथाकार व्यक्तित्व १७
३.२.३ नाटककार व्यक्तित्व १७
३.२.४ रूबाइ लेखक १८
३.२.५ पत्रकार १८
३.२.६ फोटोगाफर १९
३.२.७ चलचित्रकर्मी १९
३.२.८ रङ्गकर्मी १९
परिच्छेद-चार : प्रकाश आङ्देम्बेका कृतिहरूको सैद्धान्तिक परिचय
४.१ साहित्यकारका रूपमा प्रकाश आङ्देम्बे २१
४.१.१ उदभव अवस्था २१
४.१.२ लेखनकार्यप्रति प्रेरणा र प्रभाव २२
४.१.३ लेखन कार्यको शुरूवात २४
४.१.४ प्रथम पुस्तकाकार कृति २४
४.१.५ प्रकाशित साहित्यक पुस्तकाकार कृतिहरू २५
४.१.६ प्रकाश आङ्देम्बेको साहित्य यात्राको कालगत चरण २६
४.२ प्रकाश आङ्देम्बेको गजलको अध्ययन २८
४.२ १ गजलको सैद्धान्तिक परिचय २८
४.२.२ आज भोलि गजलसङ्ग्रहको विवेचना ३०
४.२.३ आजभोलि गजलसङ्ग्रहमा उपयुक्त गजलको संरचना ३३
४.२.४ काफिया प्रयोगका दृष्टिमा आजभोलि गजल सङ्ग्रह ३४
४.२.५ रदिफ प्रयोगका दृष्टिकोणमा आजभोलि ३४
४.२.६ तखल्लुसको प्रयोगका दृष्टिकोणमा आजभोलि ३५
४.२.७ आजभोलि गजलसङ्ग्रहमा भावतत्व ३६

४.२.७.१. श्रृङ्गारिक भाव	३६
४.२.७.२ नारीवादी भाव	३८
४.२.७.३ सामाजिक भाव	३९
४.२.७.४ विद्रोही भाव	४१
४.२.७.५ व्यङ्ग्य भाव	४२
४.२.७.६ राष्ट्रिय भाव	४३
४.२.७.७ शान्त भाव	४४
४.२.७.८ प्रकृति चेतना	४४
४.२.७ ९ परिवेश चित्रण	४५
४.२.८ आजभोलि गजलसङ्ग्रहमा सङ्कलित गजलका शिल्पतत्व	४७
४.२. ८.१ साङ्गीतिकता	४७
४.२.८.२ प्रयुक्त लय	४७
४.२.८.३ शब्दालङ्कार	४९
४.२.८.४ प्रतीक विधान	४९
४.२.८.५ भाषिक प्रयोग	५०
४.३ 'ग्यास च्याम्बरमा बुद्ध' रूबाइ सङ्ग्रहको विवेचना	५२
४.३.१ रूबाइ परिचय /पृष्ठभूमि	५२
४.३.२ रूबाइका लक्षणहरू	५६
४.३.३ तत्व	५७
४.४ 'ग्यास च्याम्बरमा बुद्ध' रूबाइ सङ्ग्रहमा भावतत्व	५८
४.४.१ श्रृङ्गारिक भाव	५८
४.४.२ नारीवादी भाव	६०
४.४.३ सामाजिक भाव	६२
४.४.४ विद्रोही भाव	६३
४.४.५ व्यङ्ग्य भाव	६४
४.४.६. राष्ट्रिय भाव	६५
४.४.७. शान्त भाव	६६
४.४.८. प्रकृति चेतना	६७

४.४.९ परिवेश चित्रण ६८
४.५ 'ग्यास च्याम्बरमा बुद्ध' रूबाइ सङ्ग्रहमा सङ्कलित रूबाइका शिल्पतत्व ६९
४.५.१ साङ्गीतिक शिल्प ६९
४.५.२ अलङ्कार प्रयोग ७०
४.५.३ प्रतीक विधान ७१
४. ५.४. भाषाशैली प्रयोग ७३
४.६ मूल्याङ्कन तथा निष्कर्ष ७३
४.७ ‌‌ुवेश्यासँग बिताएको एकसाँझ‌ु कथाको विवेचना ७४
४.७.१. कथाको सैद्धान्तिक परिचय ७४
४.७.२ कथाका तत्वगत अध्ययन ७६
४.७.२.१ विषयवस्तु ७७
४.७.२.२ पात्र विधान ७८
४.७.२.३ दृष्टिबिन्दु ७९
४.७.२.४ सारवस्तु ८०
४.७.२.५ भाषाशैली ८१
४.७.२.६ पद विन्यास ८२
४.७.२.७ बिम्बविधान ८२
४.७.२.८ व्यङ्ग्य विधान ८३
४.७.२.९ प्रतीक विधान ८३
४.७.२.१० शीर्षक ८३
४.८ 'सृष्टि प्रलयको सङ्घारमा नाटक'को विवेचना ८४
४.८.१ नेपाली नाटकको सैद्धान्तिक परिचय ८४
४.८.२ नाट्यकृतिको विश्लेशण ८५
४.८.३ विषयवस्तु ८६
४.८.४ चरित्र/चरित्र चित्रण ८९
४.८.५ कार्यपीठिका ९०
४.८.६ उद्देश्य/विचार ९०
४.८.७ कथनकला ९१

४.८.८ भाषाशैली ९२

परिच्छेद - पाँचौ : प्रकाश आङ्देम्बेको कृतित्व अध्ययन र मूल्याङ्कन

५.१.आङ्देम्बेको कृतित्व र कलाकारिता ९३

५.२. प्रकाश आङ्देम्बेको कलाकारिता ९४

५.३ मूल्याङ्कन एवम् स्थान निर्धारण ९६

५.३.१. गजलकार व्यक्तित्वका रूपमा ९७

५.३.२. रूबाइकार व्यक्तित्वका रूपमा ९८

५.३.३ कथाकार व्यक्तित्वका रूपमा ९८

५.३.४. नाटककारको रूपमा ९९

परिच्छेद-छैटौ : उपसंहार

६. पृष्ठभूमि १००

६.१ परिचय १००

६.२ भावी शोध कार्यको सम्भावना १०२

सन्दर्भसूची

परिशिष्ट

चिन्ह प्रयोग र सङ्केत सूची

चिन्ह	अर्थ
/	र, वा
...	बाँकी अंश

सङ्क्षिप्त रुप	**पूर्ण रुप**
वि.सं.	विक्रम संवत
आइ. ए.	इन्टरमिडियट अफ् आर्टस्
मा.वि.	माध्यमिक विद्यालय
वि.ए.	व्याचलर अफ आर्टस्
एस्.एल.सी.	स्कूल लिविङ्ग सर्टिफिकेट
वडा नं.	वडा नम्बर
पृ.	पृष्ठ
गा.वि.स.	गाउँ विकास समिति

शोधसार

शोधशीर्षक: प्रकाश आङ्देम्बेको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्वको अध्ययन तथा विश्लेषण

शोधप्रयोजन: त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत नेपाली विभाग महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस इलामको स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्ष दशौं पत्रको प्रयोजनका लागि ।

शोधनिर्देशक: रोमनाथ आचार्य, शिक्षण सहायक नेपाली विभाग, महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस, इलाम ।

शोधार्थी: रामचन्द्र फूयल

शैक्षिक सत्र: २०६३-२०६५

प्रस्तुत मिति: २०६८।१२।२१

प्रस्तुत 'साहित्यकार प्रकाश आङ्देम्बेको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्वको अध्ययन तथा विश्लेषण' शीर्षकको शोधपत्र त्रि.वि.वि. मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय महेन्द्ररत्न बहुमुखी क्याम्पस इलाम नेपाली विभाग अन्तर्गत स्नातकोत्तर तहको दशौं पत्रको प्रयोजनार्थ तयार पारिएको हो । मोफसलमा बसेर साहित्य लेखन र विकासमा क्रियाशील नवोदित साहित्यकार प्रकाश आङ्देम्बेको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्वको त्रिकोणात्मक रूपबाट शोधलाई सम्पन्न गरिएको छ । यस शोधमा छ परिच्छेदहरू समेटिएका छन् :

१. परिच्छेद - एक : शोध परिचय

२. परिच्छेद - दुई : प्रकाश आङ्देम्बेको जीवनी, व्यक्तित्व र कृतित्वको अध्ययन

३. परिच्छेद - तीन : साहित्यकार प्रकाश आङ्देम्बेको व्यक्तित्व

४. परिच्छेद - चार : प्रकाश आङ्देम्बेका कृतिहरूको सैद्धान्तिक परिचय

५. परिच्छेद - पाँच : प्रकाश आङ्देम्बेको कृतित्व अध्ययन र मूल्याङ्कन

६. परिच्छेद - छ : उपसंहार

परिच्छेद एकमा शोध परिचय दिइएको छ । जसबाट यस शोधका बारेमा प्रारम्भिक जानकारी पाउन सकिन्छ । यस अन्तर्गत शोध शीर्षक, शोधको प्रयोजन, समस्याकथन, शोधको उद्देश्य, पूर्वकार्यको समीक्षा, शोधकार्यको औचित्य र महत्व, अध्ययनको सीमाङ्कन, सामग्री सङ्कलन विधि, शोधकार्यको रुपरेखा आदि समावेश गरिएको छ । शोधको कारण र कार्यको बारेमा स्पष्ट पारिएको छ । यस परिच्छेदभित्र आङ्देम्बेका बारेमा गरिएका टिप्पणी,

समीक्षा, प्रतिक्रिया आदिलाई पूर्वकार्यको रूपमा राखिएको छ । शोधको सीमाङ्कन गर्दै आङ्देम्बेका एकल ४ वटा प्रकाशित कृतिको सामान्य ढङ्गबाट परिचय गराइएको छ ।

परिच्छेद दुईमा आङ्देम्बेको जीवनी र व्यक्तित्व खण्डलाई समेटिएको छ । जीवनी शीर्षक अन्तर्गत उनको जन्म, जन्मस्थान, बाल्यकाल, युवावस्था, शिक्षादीक्षा आदिका बारेमा उल्लेख गरिएको छ । साहित्यमा प्रवेश, प्रभाव, प्रेरणाका साथै रचना, लेखनप्रकाशन, रूचि र स्वभावका बारेमा पनि सामान्य जानकारी प्रस्तुत गरिएको छ । २०३७ साल श्रावण ७ गते झापाको शरणामती गा.वि.स.वार्ड नं. ८ मा जन्मी हुर्की गरेका आङ्देम्बे २०६८ सालसम्म आइपुग्दाका महत्वपूर्ण गतिविधिहरू र घट्नाक्रमहरू यस जीवनी खण्डमा समावेश भएका छन् । आङ्देम्बेको व्यक्तित्व खण्ड अन्तर्गत मूलतः साहित्यिक व्यक्तित्वलाई महत्व दिइएको छ । यसका साथै उनको साहित्येत्तर व्यक्तित्वका पक्षलाई समेत सगेटिएको छ ।

परिच्छेद तीनमा साहित्यकार प्रकाश आङ्देम्बेको व्यक्तित्वका प्रमुख पक्षहरूको चर्चा गरिएको छ । साहित्येतर र साहित्यिक व्यक्तित्वका विभिन्न पक्षहरूलाई यस परिच्छेदमा चर्चा गरिएको छ ।

परिच्छेद चारमा प्रकाश आङ्देम्बेका हालसम्म प्रकाशित कृतिहरू 'आजभोलि' (गजल सङ्ग्रह २०५७) 'ग्यास च्याम्बरमा बुद्ध' (रूबाइ सङ्ग्रह २०६१), 'वेश्यासँग बिताएको एक साँझ' (कथा सङ्ग्रह २०६४) र 'सृष्टि प्रलयको सङ्घारमा' (नाटक २०६६) को विवेचना गरिएको छ ।

परिच्छेद पाँचौमा प्रकाश आङ्देम्बेको कृतित्वको अध्ययन र मूल्याङ्कन गरिएको छ । जस अन्तर्गत आङ्देम्बेको कृतित्व, कलाकारिता आदिको मूल्याङ्कन र आधुनिक नेपाली साहित्यमा उनको स्थान निधार्रणलाई समावेश गरिएको छ ।

परिच्छेद छैटौमा उपसंहार खण्ड राखिएको छ । यस खण्डमा पृष्ठभूमि परिचय र सम्भाव्य शोध शीर्षकहरू समेत समावेश गरिएको छ ।

यस शोध पत्रको अन्त्यमा शोधपत्र तयार पार्दा सन्दर्भ सामग्रीको रूपमा लिएका सन्दर्भ सामग्रीहरूको सूची र परिशिष्टहरू राखिएका छन् ।

परिशिष्ट - १

वेश्यासँग बिताएको एक साँझ कथामा पात्र विधान तालिका

कथा शीर्षक	पात्र/चरित्र	लिङ्ग	कार्य भूमिका	प्रवृत्ति	स्वभाव	जीवनचेतना	आसन्नता	आवद्धता
१. अनुत्तरित प्रश्न	इन्दु	स्त्री	प्रमुख	प्रतिकूल	गतिशील	प्रतिनिधि	मञ्चीय	बद्ध
	भूपाल	पुरुष	प्रमुख	प्रतिकूल	गतिशील	प्रतिनिधि	मञ्चीय	बद्ध
२. चोर	ठेलावाला	पुरुष	प्रमुख	अनुकुल	गतिशील	प्रतिनिधि	मञ्चीय	बद्ध
	श्रीमती	स्त्री	गौण	अनुकुल	स्थिर	प्रतिनिधि	नेपथ्य	मुक्त
३. ब्लू मुन	आकाश	पुरुष	प्रमुख	प्रतिकुल	गतिशील	प्रतिनिधि	मञ्चीय	बद्ध
	सबि (ब्लू मुन)	स्त्री	प्रमुख	अनुकुल	गतिशील	प्रतिनिधि	मञ्चीय	बद्ध
४. माइली	म	पूरुष	प्रमुख	अनुकुल	गतिशील	व्यक्तिगत	मञ्चीय	बद्ध
	ठेकमाइली	स्त्री	प्रमुख	प्रतिकुल	स्थिर	प्रतिनिधि	मञ्चीय	मुक्त
	मिनादिदि	स्त्री	सहायक	प्रतिकुल	गतिशील	व्यक्तिगत	मञ्चीय	बद्ध
५. नलेखिएको प्रेम कथा	रामजी	पुरुष	प्रमुख	प्रतिकुल	गतिशील	प्रतिनिधि	मञ्चीय	बद्ध
	भानु	पुरुष	सहायक	प्रतिकुल	गतिशील	प्रतिनिधि	मञ्चीय	बद्ध
	रीता, सुनीति, रेखा, पवित्रा	स्त्री	गौण	प्रतिकुल	गतिशील	प्रतिनिधि	नेपथ्य	बद्ध
६. लघु उपन्यास	राते काँइला	पुरुष	प्रमुख	अनुकुल	गतिशील	प्रतिनिधि	मञ्चीय	बद्ध
	भुण्टी दमाई	स्त्री	गौण	अनुकुल	गतिशील	प्रतिनिधि	नेपथ्य	मुक्त
	लाटी महिली	स्त्री	गौण	अनुकुल	गतिशील	प्रतिनिधि	नेपथ्य	मुक्त
७. वेश्यासँग विताएको एक साँझ	निलिमा (शान्ती)	स्त्री	प्रमुख	अनुकुल	गतिशील	प्रतिनिधि	मञ्चीय	बद्ध
	म	पुरुष	प्रमुख	अनुकुल	गतिशील	व्यक्तिगत	मञ्चीय	बद्ध

८. क्यानभासमा लुकेको कथा	प्रनोद मीना	पुरुष स्त्री	नायक नायिका	अनुकुल अनुकुल	गतिशील गतिशील	व्यक्तिगत प्रतिनिधि	मञ्चीय मञ्चीय	बद्ध बद्ध
९. निर्णय	म प्रतिभा (प्रेतात्मा)	पुरुष स्त्री	प्रमुख प्रमुख	अनुकुल प्रतिकुल	गतिशील गतिशील	व्यक्तिगत प्रतिनिधि	मञ्चीय नेपथ्य	बद्ध मुक्त
१०. तर्क	म (लुडा) पिंकी	पुरुष नारी	प्रमुख प्रमुख	अनुकुल अनुकुल	गतिशील गतिशील	व्यक्तिगत वर्गगत	मञ्चीय मञ्चीय	बद्ध मुक्त
११. जिउँदो बाजेको किरिया	म धनसिंह (बाजे)	पुरुष पुरुष	गौण गौण	प्रतिकुल अनुकुल	स्थिर गतिशील	वर्गगत व्यक्तिगत	मञ्चीय मञ्चीय	बद्ध मुक्त
१२. माइकल	बुच्जे (माइकल)	पुरुष	प्रमुख	अनुकुल	गतिशील	व्यक्तिगत	मञ्चीय	बद्ध
१३. चिठी	पुरुष पात्र आमा	पुरुष स्त्री	प्रमुख गौण	अनुकुल अनुकुल	गतिशील गतिशील	वर्गगत व्यक्तिगत	मञ्चीय मञ्चीय	बद्ध बद्ध
१४. जिवनमोह	उपेन्द्र म	पुरुष पुरुष	प्रमुख सहायक	अनुकुल अनुकुल	गतिशील गतिशील	व्यक्तिगत व्यक्तिगत	मञ्चीय मञ्चीय	बद्ध बद्ध
१५. दृष्टिकोण	कृष्ण म	पुरुष पुरुष	प्रमुख सहायक	अनुकुल अनुकुल	गतिशील गतिशील	व्यक्तिगत व्यक्तिगत	मञ्चीय मञ्चीय	बद्ध बद्ध
१६. गाँठी कुरो	लादिपा रिकुटे (कृष्ण)	पुरुष पुरुष	प्रमुख गौण	अनुकुल प्रतिकुल	गतिशील गतिशील	व्यत्तिगत वर्गगत	मञ्चीय मञ्चीय	बद्ध बद्ध
१७. यो कथा होइन	म जीवन बुनु	पुरुष पुरुष स्त्री	प्रमुख गौण प्रमुख	अनुकुल प्रतिकुल अनुकुल	गतिशील गतिशील गतिशिल	व्यत्तिगत व्यत्तिगत व्यत्तिगत	मञ्चीय मञ्चीय मञ्चीय	बद्ध बद्ध बद्ध

शोध नायक

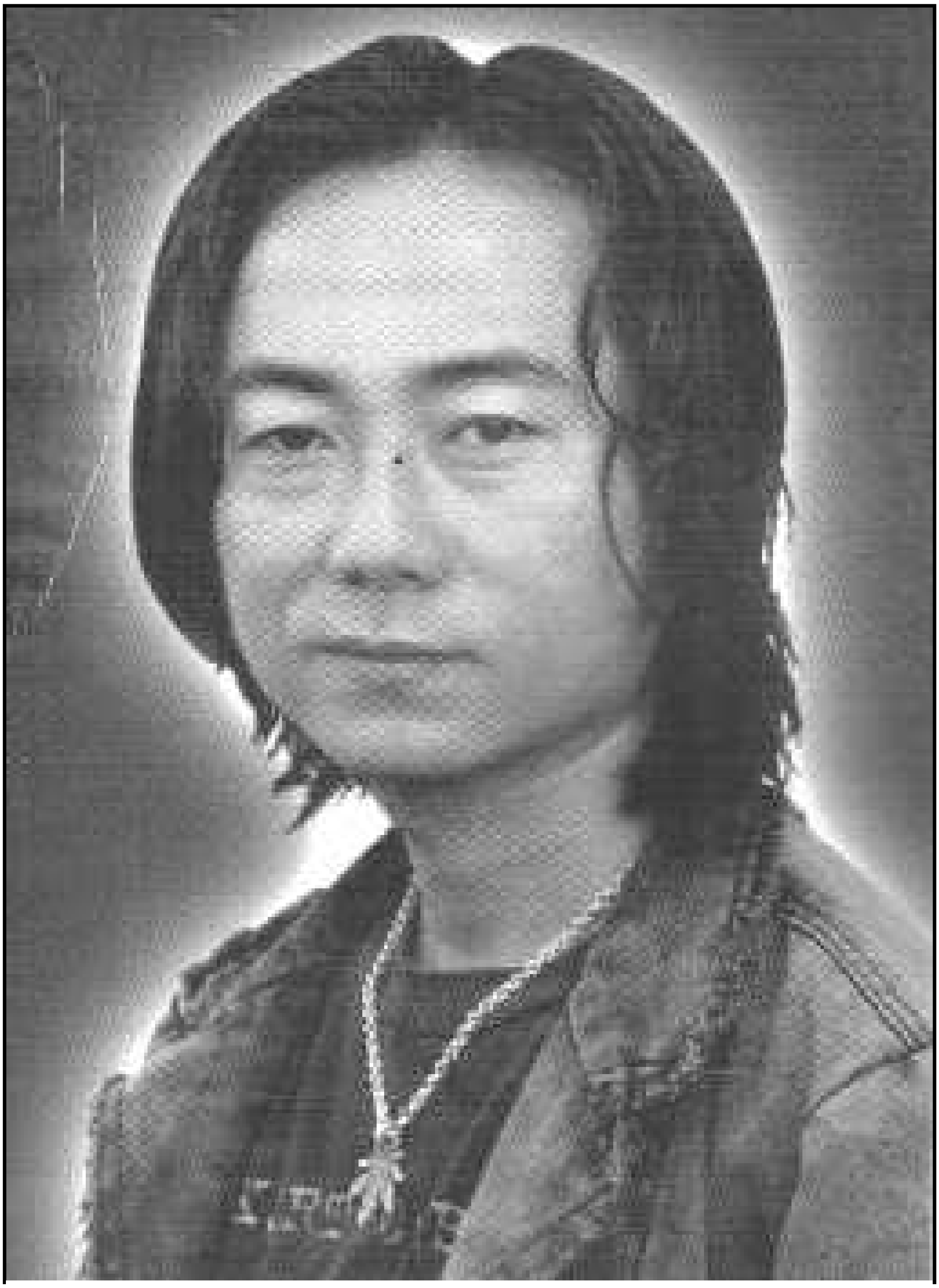

प्रकाश आङ्देम्बे

जन्म: २०३७ श्रावण ७ गते